

Operasjonalisering av Fremskrittspartiets landbrukspolitikk

1 Innledning

I dette notatet vil en forsøke å opprasjonalisere Fremskrittspartiets landbrukspolitikk. Vi vil legge vekt på Fremskrittspartiets alternative statsbudsjett for 2013, merknader og forslag partiet har hatt i behandlingen av Landbruks- og matmeldinga og siste jordbruksoppgjør.

2 Hovedtrekk i Fremskrittspartiets landbrukspolitikk

Fremskrittspartiet er opptatt av å gi bonden næringsfrihet, der bonden selv skal styre egen produksjon uten noen form for regulering fra myndigheter. Frp ønsker derfor en storstilt deregulering innen landbruket. De vil bl.a oppheve loven om ”å fremja umsetnaden av jordbruksvaror”, dvs at de vil fjerne alle former for markedsregulering. De vil også oppheve konsesjonsloven og lov om regulering av svine- og fjørfeproduksjonen. De vil fjerne alle begrensinger som ligger i deltakere, avstand og kvotetak for samdrifter i melkeproduksjonen. I tillegg skal jordloven ”moderniseres og forenkles”.

Landbrukspolitikken skal ikke begrense konkurranse og hindre produsenter fra å utvikle produksjonen. Frp vil gjøre større endringer i tilskuddsordningene. En større andel skal gå til investering og produksjon. En vil ha vesentlig mindre differensiering i tilskuddsatser etter areal, dyr og soner.

Frp er kritiske til at Norge har ”verdens dyreste skjermingsstøtte”. De mener altså at forskjellen mellom norske priser og verdensmarkedspriser er alt for stor.

Ved behandlingen av landbruks- og matmeldinga har Frp og Høyre mange felles merknader. De har mao mye av det samme grunnsynet på landbrukspolitikken og følgelig også når det gjelder innretning av tilskudd har disse partiene mye felles. Det er imidlertid 3 viktige skiller mellom de:

- Frp vil kutte vesentlig mer i budsjettoverføringer
- Frp vil redusere tollvernet betydelig mer
- Frp vil åpne opp for import av kraftfôr, for å få ned kostnadene i husdyrholdet.

Hvordan Frp ønsker å innrette landbrukspolitikken illustreres godt gjennom følgende merknad ved behandlingen av jordbruksoppjøret 2012:

”Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til en alternativ tiltakspakke for å bedre rammevilkårene for næringsaktørene i landbruket. Tiltakspakken består av følgende:

- *Lavere toll på kraftfôr. Samme tollsats som Danmark.*
- *Bedre avskrivningssatser for maskiner og utstyr økes fra 20 til 25 pst.*

Vår dato	Revisjon	Vår referanse
18.12.2012		12/00165-32

- *Investeringstilskudd/omstillingsmidler (1,5 mrd. kroner)*
- *Avskrivningssats på driftsbygninger i jord-og skogbruket økes fra 6 til 8 pst.*
- *Fjerning av skatt på salg av gardsbruk*
- *Skattefri fondsavsetning til investeringer gjennom ei investeringsfondordning, (etter modell fra skogbruket). Utbytte til øvrige formål beskattes som kapital: 28 pst.*
- *Oppheve produksjonstaket for melk og kjøtt*
- *Endre og liberalisere konsesjonslovgivningen*
- *Deregulering (oppheve boplikt, driveplikt, delingsforbud, makspris for konsesjonspliktige landbrukseiendommer etc.)*
- *Åpne for alternativ organisasjonsformer for drift (samdrift, ANS, DA, AS etc.)*
- *Utvide dagens BSU-ordning (Boligsparing for ungdom) ved å øke sparebeløpet fra 20 000 til 25 000 kroner i året, nytt maks sparebeløp 300 000 kroner*
- *Stimulering til satsing på bioenergi (følge opp St.meld. nr. 39 (2008–2009)) – satt mål om at 30 pst. av bioavfall i landbruket skal medgå til produksjon av bioenergi – løser utfordringer knyttet til spredningsareal”*

2.1 Kutt i tilskudd

Ved behandlingen av jordbruksoppgjøret 2012 uttykte Fremskrittspartiet sammen med Høyre: *”Disse medlemmer mener det er realistisk og nødvendig gradvis å redusere overføringsnivået til jordbruket, men at det er viktig at dette skjer samtidig som man fjerner reguleringer som legger hindringer i veien for de som ønsker å satse, samt for de som eier landbrukseiendom.”*

I sitt alternative statsbudsjett foreslår Frp å kutte støtten til landbruket med 6645,5 mill. kroner. For å gjøre omstillinger enklere foreslår de en omstillingspakke på 1500 mill. kroner. Om Frp i Regjering vil gjennomføre ytterligere budsjettkutt (jfr gradvis redusere overføringsnivå) går ikke fram av deres alternative statsbudsjett. I våre beregninger har vi bare innarbeidet budsjettkuttet som Frp foreslo for 2013.

Kuttene foreslås som følger:

Driftsutgifter:	- 2,5 mill. kroner
Fondsavsetninger:	- 700,0 mill.kroner
Markedsregulering	- 70,0 mill. kroner
Tilskudd til erstatning m.m	+ 8,0 mill. kroner
Pristilskudd	- 1338,0 mill. kroner
Direkte tilskudd	- 3800,0 mill. kroner
Utviklingstiltak	- 135,0 mill. kroner
Velferdsordninger	- 608,0 mill. kroner
SUM	- 6645,5 mill. kroner

I vår operasjonalisering av Frps landbrukspolitik har vi fordelt kuttet på de ulike underposter (tilskuddsordninger) prosentvis i forhold til bevilgningens størrelse.

Vår dato	Revisjon	Vår referanse
18.12.2012		12/00165-32

Det innebærer et prosentvis kutt på:

- Fondsavsetninger: - 60 %
- Markedsregulering: - 33 %
- Tilskudd til erstatning: +20 %
- Pristilskudd: - 57 %
- Direkte tilskudd: - 45 %
- Utviklingstiltak: - 57 %
- Velferdsordninger: - 38 %
- **SUM Budsjettoverføringer: - 48 %**

Bruksstruktur

I dagens landbrukspolitikk ønsker man å utjevne for småskala ulemper, slik at også mindre bruk kan få om lag samme inntekt som større bruk sett i forhold til arbeidsinnsatsen. En har derfor høyere satser for de første enhetene. Dette gjelder

- Arealtilskudd
- Husdyrtilskudd
- Driftstilskudd melk

I tillegg er det en toppavgrensning for avløsertilskudd ferie og fritid.

Distrikt

I dagens landbrukspolitikk vektlegges det sterkt å utjevne for vanskelige naturgitte forhold. Satsene blir høyest der driftsforholdene er vanskeligst. Det innebærer at produksjonen spres over hele landet, og ikke bare konsentrert til der produksjonskostnadene vil være lavest.

Vi har en rekke tilskuddsordninger med distriktsprofil. De viktigste er:

- arealtilskudd
- distriktstilskudd
- fraktilskudd
- driftstilskudd melk
- enkelte husdyrtilskudd.

Ca 1/3 av den samlede budsjettstøtten til bøndene omfattes av ordninger med distriktsprofil på tilskuddene.

Et spørsmål er hvor langt Frp vil gå i å utjevne tilskuddsatser etter bruksstørrelse og geografi.

Fra behandlingen av Landbruks- og matmeldinga under kapittelet "Landbruk over hele landet" sier Frp sammen med Høyre:

"Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Fremskrittspartiet og Høyre, ser det som positivt at det i meldingen legges opp til å ta hele landet i bruk, og at det skal legges til rette for økt matproduksjon basert på norske ressurser, som grovfôr og beite.

Disse medlemmer (Høyre og Fremskrittspartiet) viser til at det norske kostnadsnivået er høyt og 40 prosent høyere enn hos våre handelspartnere, og at utviklingen under den rød-grønne regjeringen har svekket vår konkurransekraft betydelig, noe som også har betydning for landbruket og matvareindustrien. Disse medlemmer mener derfor det er nødvendig å se

Vår dato	Revisjon	Vår referanse
18.12.2012		12/00165-32

---

nærmere på strukturene i budsjettstøtten til norsk landbruk for å se om bruken av budsjettmidler kan brukes mer effektivt med tanke på det samlede produksjonsutbyttet. I den sammenheng vil det være nødvendig å vurdere endringer i tilskuddsstrukturen både når det gjelder bruksstørrelser, geografi og områder, med tanke på å oppnå en mest mulig effektiv og optimal utnyttelse av våre landbruksarealer, av aktørenes arbeidsinnsats og av de samfunnsressurser som årlig settes inn.”

Ved behandlingen av jordbruksoppjøret 2012 sier Frp:

”Disse medlemmer (Medlemmene fra Frp) mener et ledd i en modernisering vil være at landbrukspolitikken ikke lenger skal være et ledd i distriktspolitikken. Disse medlemmer registrerer at landbrukets ansvar for bosetting i distriktene har vært mislykket og i all hovedsak tilhører en svunnen tid da primærnæringene utgjorde hovedandelen av verdiskapingen og arbeidsstyrken i Norge.”

Uttalelsene peker i retning av at Frp vil komme til å foreta:

- Full utflating av alle tilskudd differensiert etter bruksstørrelse
- Betydelig reduksjon i tilskuddsatser i distriktene.

Frakttilskudd

Ved jordbruksoppjøret 2011 ble frakttilskuddet for slakt lagt om. Her uttalte Fremskrittspartiet følgende:

”Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet og Høyre viser til at det ikke er gjort endringer for innfrakttilskuddet for kjøtt, og posten blir stående med ca 130 mill. kroner. Omleggingen av ordningen for innfrakttilskudd for kjøtt medfører at gjennomsnittlig frakttilskudd pr kilo som omfattes av ordningen, vil bli mellom 1,25 -1,50 kr/kg.

Disse medlemmer mener tallene fremstår som urimelig høye som refusjon for deler av transportkostnadene og ber staten i forbindelse med fremleggelsen av neste års statsbudsjett finne en løsning som medfører at hele eller deler av dette beløpet kan utbetales aktuelle bønder direkte.

Disse medlemmer mener det bør tilstrebes en mer ubyråkratisk måte å utligne fraktutgifter på.”

Dette viser at Fremskrittspartiet har en temmelig lunken holdning til frakttilskudd. Som en operasjonalisering av deres politikk velger vi derfor å fjerne frakttilskuddet.

Vi har operasjonalisert dette på følgende måte:

- Flatet ut satser for husdyrtilskudd til en sats uavhengig av antall dyr. Etter et budsjettkutt på 45 % (-1106 mill.kroner) blir satsene som følger:

Vår dato	Revisjon	Vår referanse
18.12.2012		12/00165-32

- Melkeku: 1653 kr/melkeku
- Storfe: 435 kr/dyr
- Melkegeit: 718 kr/geit
- Ammeku: 2045 kr/ammeku
- Sau: 565 kr/sau
- Avlsgris: 258 kr/gris
- Slaktegris: 11 kr/gris
- Høner: 5 kr/høne
- Satsene for arealtilskuddene kuttes med 45 % og flates ut etter struktur (lik sats uavhengig av antall dekar), men en har valgt å beholde differensieringen etter distrikt.
- Driftstilskuddet kuttes med 45 % og gis med en sats på 60.000 kr/bruk uavhengig av hvor i landet en bor
- Bunnfradraget økes med 1800 kroner
- Distriktstilskudd og fraktilskudd fjernes. Etter et budsjettkutt på 57 % gjøres resterende om til et pristilskudd med følgende satser:
  - Melk: 19 øre/liter
  - Storfe/sau 2,30 kr/kg
  - Egg: 6 øre/kg

I beregningene er det en rekke poster over jordbruksavtalen som ikke har en egen sats, men som opplagt får inntektsvirkning bl.a gjennom kostnadsnedskrivning. Dette gjelder bl.a:

- Investeringstilskudd
- Erstatningsordninger
- Regionale miljøprogram
- Tilskudd til miljøvennlig spredning av gjødsel
- Tilskudd til inseminering
- Tilskudd til engfrø
- Tilskudd til landbruksrådgiving
- Tilskudd til sykeavløsning
- Tilskudd til sykepengeordningen i jordbruket
- Tidligpensjonsordningen

Dette summerer seg opp til 1,1 mrd. kroner i kutt. Dette er lagt inn med et kutt på 25.800 kroner per bruk.

Inntektsvirkning av skatteforslag

Frp foreslår i sitt forslag til alternativt statsbudsjett å innføre følgende skatteutt:

Alternativt statsbudsjett 2013	Mill Nok
Formuesskatt - heve bunnfradraget fra 870 til 1 mill	70
Fjerne arveavgiften	80
Økt avskrivningssats saldogruppe d) fra 20 til 25%	50
Redusere drivstoffavgifter med 1 krone	150
Redusere nettatariffen med 1 øre KWh	16
Sum skatte og avgiftslette	366

Vår dato	Revisjon	Vår referanse
18.12.2012		12/00165-32

Dette utgjør i snitt om lag 8.300 kroner per foretak.

Omstilling/kompensasjonstilskudd

I sitt alternative budsjettforslag har Frp lagt inn 1,5 mrd. kroner i en omstillings og kompensasjonsordning. Det er ikke nærmere beskrevet hvordan denne ordningen er tenkt. Vi antar det er en "engangsordning" der bønder kan søke om midler for enten å omstille seg til å foreta investeringer i annen/større produksjon eller omstilling til annet yrke. Inntektseffekten av en slik ordning vil selvsagt variere mye mellom ulike bønder. Inntektseffekten må videre fordeles over flere år. Vi har valgt å innarbeide ordningen med et likt beløp til alle bruk, fordelt med en inntektseffekt over 5 år. Dette gir et "årlig tilskudd" på 6.700 kroner/bruk.

2.2 Priser og kostnader

Tollvern

Her skiller blant annet Høyre og Fremskrittspartiet lag. Mens Høyre sier at tollvernet fortsatt skal være en hovedpilar i norsk landbrukspolitikk, dog med en tilpasning til en eventuell ny WTO –avtale, deler ikke Fremskrittspartiet den merknaden ved behandlingen av jordbruksoppgjøret. I forslag til nytt partiprogram (av 16/10-12) skriver de:

"Forbrukerne er tjent med et system som gir dem stabile priser og fulle butikkhyller. Samtidig er en friere handel til gunst både for norsk eksportnæring og for en mer rettferdig verdenshandel. Norske tollsatser og beskyttelsesregimer bør derfor på sikt fjernes som en del av internasjonale forhandlinger. Det bør innføres nulltoll for samtlige u-land og grensen for tollfri import bør økes umiddelbart".

Frp går inn for å gi tollfri adgang for alle utviklingsland på OECDs DAC-liste, som omfatter 144 land. (Statsbudsjettet)

USA har sagt at de har gitt opp å få til en ny WTO-avtale (Aftenposten 4. april 2012). Det er ingen ting som tyder på at en ny WTO-avtale vil foreligge med det første. Hva vil Frp gjøre med tollvernet dersom internasjonale forhandlinger ikke fører frem? Det er ikke grunn til å tro at partiet vil videreføre det tollvernet som der i dag. Partiet er opptatt av å redusere grensehandelen og prisforskjellene med våre naboland. De vil at forbrukeren skal ha samme vareutvalg i matbutikkene som i våre naboland. I sitt alternative statsbudsjett er de kritiske til at Norge har verdens dyreste skjermingsstøtte. De mener dette ikke vil bedre en bærekraftig utvikling eller til å sette bøndene i stand til å tåle risiko. I utkastet til partiprogram sier de at norske matprodusenter skal ha rammebetingelser for produksjon som er "på linje med våre naboland". Til sammenligning ligger oppgjørspriisen på melk til produsent ca 2 kr/liter høyere i Norge enn i Sverige og Danmark.

Markedsregulering.

Gjennom å foreslå en oppheving av Omsetningsloven, vil ikke Frp lenger ha markedsregulering. Dette vil føre til store prissvingninger. Mottakplikten vil forsvinne, og mindre produsenter produsenter som ligger langt fra varemottakeren vil måtte regne med lavere priser.

Vår dato   Revisjon
18.12.2012

Vår referanse
12/00165-32

Produsentpriser

Et svekket tollvern og uten noen form for markedsregulering vil, sammen med effekter av økte konsesjonsgrenser føre til vesentlig lavere produsentpriser. Dette vil gi lavere produksjon som i neste omgang vil føre til at enhetskostnadene i foredlingsindustrien vil gå opp pga mindre volum å fordele kostnadene på. Dette vil presse prisene til produsent ytterligere.

Holdningen til importvernet er klar. Frp ønsker å få ned matvareprisene gjennom import. Virkemiddelet vil være å redusere tollvern så mye at import blir lønnsomt. Rammevilkår som våre naboland. Vi har operasjonaliser et svakere tollvern med følgende prisreduksjoner:

Produkt	Målpris- endring Kr. pr. l / kg
Melk , ku og geit	-1,50
Storfe	-15,00
Gris	-10,00
Sau	-15,00
Egg	-5,00
Fjørfekjøtt	-7,50
Poteter	-1,00
Grønnsaker	-15,0 %
Frukt	-15,0 %

Dette vil innebære produsentpriser i Norge som ligger noe høyere enn oppgjørprisene som f.eks danske bønder får. Med dette mener vi å ikke ha tatt i for hardt når det gjelder effekter av prisreduksjoner ved Frp's politikk.

2.3 Korn og kraftfôr

Ved behandlingen av jordbruksoppkjøret 2012 foreslår Frp å redusere tollvernet for kraftfôr ned til dansk nivå. Det vises til rapport fra NILF som påpeker at kraftfôr er den viktigste kostnaden i husdyrholdet. I beregningene har vi redusert kornprisen med 1 kr/kg med tilsvarende reduksjon i kraftfôrprisen. Dette gir en kostnadsreduksjon på ca 1,8 mrd. kr, slik NILF rapporten antyder.

2.4 Konsesjonsgrenser og kvotebegrensning

Fremskrittspartiet ønsker større driftsenheter, og foreslår derfor å fjerne konsesjonsgrensene for de kraftfôrbaserte produksjonene. De foreslår også å oppheve kvotebegrensinger for samdrifter i melkeproduksjonen.

Vår dato   Revisjon
18.12.2012

Vår referanse
12/00165-32

Oppheving av konsesjonsgrenser

Dette vil på kort sikt føre til stor overproduksjon av egg, kylling og svinekjøtt. Dette vil gi betydelig lavere lønnsomhet og kunne føre til konkurser pga sterkt prisfall. De aller fleste eggprodusenter har et helt nytt driftsapparat pga at produksjon i tradisjonelle bur er ulovlig fra 2012. Nyinvesteringer til langt større enheter her, vil føre til at mange vil tape mye ved investeringen ikke vil bli utnyttet.

På litt lengre sikt vil det bli langt færre produsenter. I USA er det 10 svineprodusenter der hver og en har flere purker enn alle purkene i Norge til sammen. Det er ingen ting i veien for at svineproduksjonen i Norge vil kunne skje hos 1 produsent. Det samme kan en tenke seg for egg eller kylling. En kan også se for seg en løsning med 4 produsenter, der de fire matvarekjedene er hver sin produsent. En slik strukturendring vil ha store konsekvenser for slakteristrukturen i Norge, både for den samvirkebaserte og andre private slakterier.

3 Inntektseffekter

3.1 Kalkyler

I dette kapittelet vil vi presentere kalkyletall for virkninger av operasjonaliseringen for ulike produksjoner, bruksstørrelser og distrikter. Det understrekes at dette er statiske beregninger, som viser endret lønnsomhet for de ulike størrelsene og områdene. Ved slike beregninger får en inn ikke inn økt produktivitetsframgang gjennom større utnyttelse av stordriftsfordeler ved at produksjonen foregår på større enheter.

VIRKNING FOR MELKEPRODUKSJONEN.

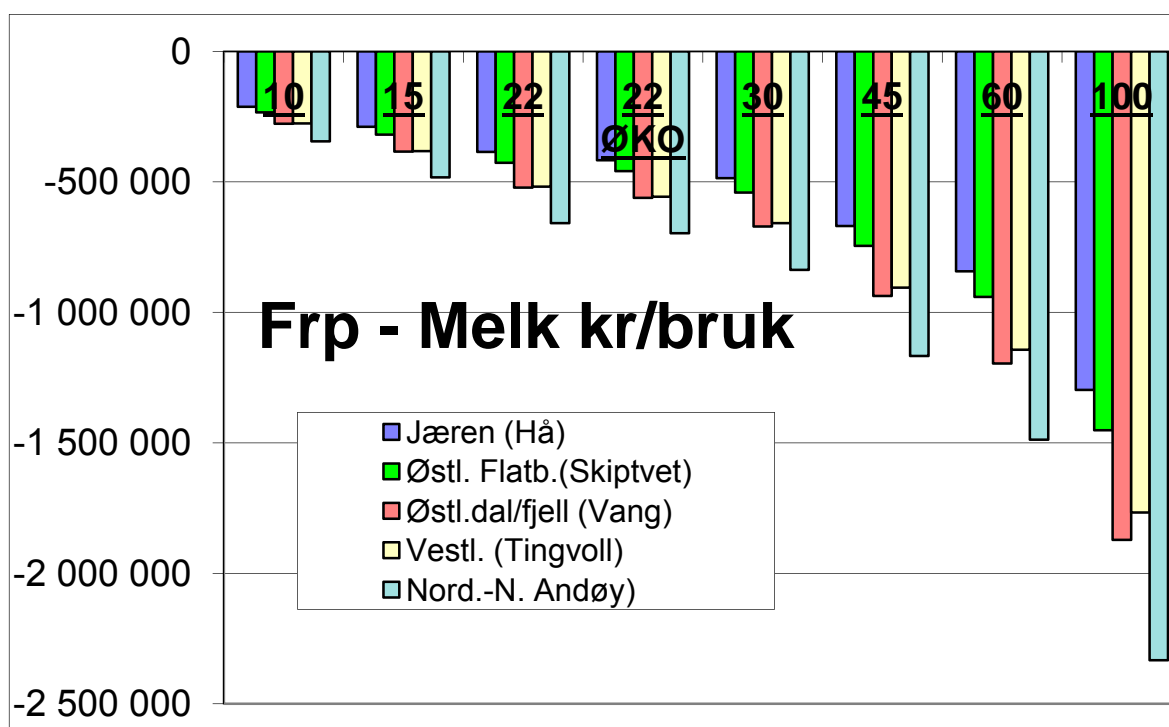
SAMLETABELL INNTEKTSUTSLAG PR BRUK

Antall kyr:	Jæren (Hå)	Østl. Flatb.(Skiptvet)	Østl.dal/fjell (Vang)	Vestl. (Tingvoll)	Nord.-N. Andøy)
10	-212 000	-234 000	-277 000	-276 000	-345 000
15	-289 000	-319 000	-384 000	-382 000	-483 000
22 SNITTBRUK	-385 000	-427 000	-522 000	-518 000	-658 000
22 ØKO	-417 000	-459 000	-561 000	-557 000	-697 000
30	-486 000	-541 000	-671 000	-658 000	-837 000
45	-669 000	-745 000	-937 000	-905 000	-1 167 000
60	-843 000	-941 000	-1 196 000	-1 143 000	-1 488 000
100	-1 297 000	-1 452 000	-1 872 000	-1 767 000	-2 333 000

Vår dato
18.12.2012

Revisjon

Vår referanse
12/00165-32**Forutsetninger:**

Ytelse: 7000 liter per ku

Kraftfôr: 2400 Fem per ku

Kjøttproduksjon: 190 kg/ku

Fakta:

Det er 10.500 foretak med melkeproduksjon i Norge. Gjennomsnittsbuket i Norge er i dag 22 kyr. Ca 10 % av foretakene har mer enn 40 kyr.

Virkninger

Fremskrittspartiets politikk vil kunne innebære enorme tap for alle typer melkebønder, små og store, markedsnære og perifere. Aller verst kommer distriktslandbruket ut.

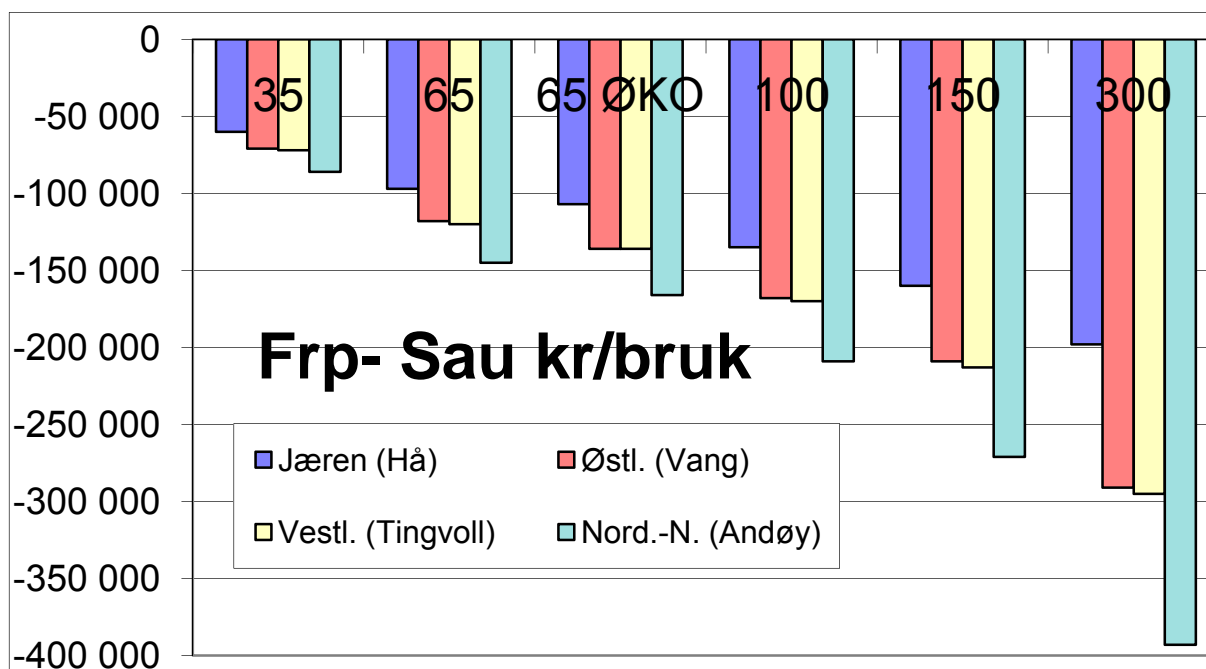
VIRKNING FOR SAUKJØTTEPRODUKSJONEN.

**INNETKSENDRING FRA I DAG. KR PR
BRUK**

Antall v.f.sau:	Jæren (Hå)	Østl. (Vang)	Vestl. (Tingvoll)	Nord.-N. (Andøy)
35	-60 000	-71 000	-72 000	-86 000
65 SNITTBRUK	-97 000	-118 000	-120 000	-145 000
65 ØKO	-107 000	-136 000	-136 000	-166 000
100	-135 000	-168 000	-170 000	-209 000
150	-160 000	-209 000	-213 000	-271 000
300	-198 000	-291 000	-295 000	-393 000

Vår dato
18.12.2012

Revisjon

Vår referanse
12/00165-32**Forutsetninger:**

Ytelse: 25 kg kjøtt og 6 kg ull per vinterfôra sau

Kraftfôr: 50 Fem per sau

Fakta:

Det er 14.500 foretak med sau i Norge. Gjennomsnittsbruket i Norge er i dag på 63 sau. Ca 3 % av foretakene har mer enn 200 sau.

Virkninger

Fremskrittspartiets politikk vil kunne innebære enorme tap for alle typer saubønder, små og store, markedsnære og perifere. Aller verst kommer distriktslandbruket ut.

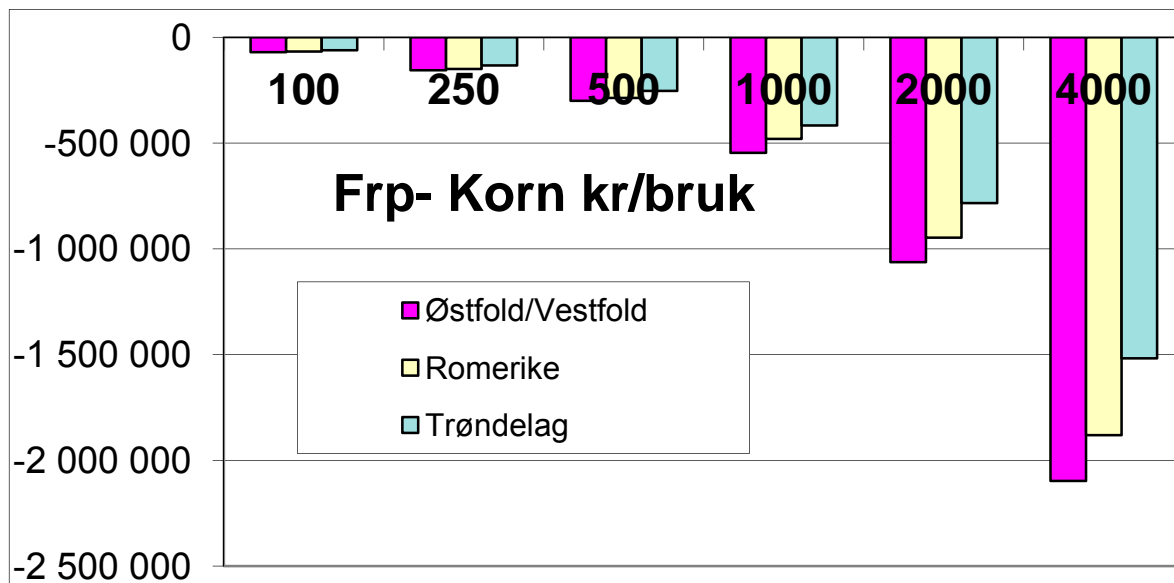
VIRKNING FOR KORPRODUKSJONEN.**INNTEKSENDRING FRA I DAG. KR PR BRUK**

Antall dekar	Østfold/Vestfold	Romerike	Trøndelag
100	-70 000	-67 000	-61 000
250 SNITT	-156 000	-150 000	-133 000
500	-300 000	-287 000	-253 000
1000	-546 000	-480 000	-417 000
2000	-1 063 000	-947 000	-784 000
4000	-2 097 000	-1 881 000	-1 518 000

Vår dato
18.12.2012

Revisjon

Vår referanse
12/00165-32

Forutsetninger:

Avling: 450 kg/daa i sone 1, 400 kg/daa i sone 3 og 300 kg/daa i sone 4.

Fakta:

Det er 13.000 foretak med kornproduksjon i Norge. Gjennomsnittsbruket er på 230 dekar. Ca 3 % av foretakene har mer enn 800 dekar.

Virkninger

Frps politikk vil innebære enorme tap for kornprodusentene.

3.2 Referansebruksberegninger

Kalkylene er beregningene med inntektsendringer per bruk. Arbeidsforbruket er ikke lagt inn, da en særlig for større bruk har dårlig grunnlag å anslå arbeidsforbruket. For å regne inntektsendringer per årsverk av Frp's politikk, kan referansebrukene være fornuftig. På oppdrag fra oss har Norsk institutt for landbruksøkonomisk forskning (NILF) beregnet inntektsutslag for referansebrukene. Her ser vi også inntektsendringer for andre produksjoner enn de vi har vist i kalkylene.

Vår dato   Revisjon
18.12.2012

Vår referanse
12/00165-32

Tabell: Endring i Vederlag til arbeid og egenkapital per årsverk av Frp's politikk.

REF. BRU K		2013	2014	2014- 2013
1	Melk og storfeslakt, 22 årskyr. Landet	329 500	45 100	-284 400
2	Korn, 341 dekar korn. Landet	198 900	-304 500	-503 400
3	Sau, 140 vinterfôra sauer. Landet	236 700	32 300	-204 400
4	Melkeproduksjon geit, 101 årsgeiter. Landet	352 000	43 500	-308 500
5	Svin og korn, 44 avlssvin + 354 dekar korn. Landet	338 000	-134 700	-472 700
6	Egg og planteprod., 7188 høner + 209 daa korn. Landet	413 000	4 900	-408 100
7	Poteter og korn, 113 daa poteter + 423 daa korn. Landet	249 000	-92 600	-341 600
8	Storfeslakt/ammeku, 28 ammekyr. Landet	279 400	-5 100	-284 500
9	Frukt og bær, 48 dekar frukt og bær. Landet	314 100	192 200	-121 900
10	Fjorfekjøtt og planteprodukter, 82 221 fjorfeslakt. Landet	421 700	76 400	-345 300
11	Økologisk melk og storfeslakt, 23 årskyr. Landet	335 900	53 500	-282 400
12	Melk, de 1/3 minste melkebrukene, 12 årskyr. Landet	297 500	52 000	-245 500
13	Melk, de 1/3 største melkebrukene, 33 årskyr. Landet	350 600	51 100	-299 500
14	Melk, de 25 største melkebrukene, 48 årskyr. Landet	363 700	5 900	-357 800
15	Melk og storfeslakt, 24 årskyr. Østlandets flatbygder	332 500	60 500	-272 000
16	Melk og storfeslakt, 19 årskyr. Østlandets andre bygder	342 900	62 400	-280 500
17	Melk og storfeslakt, 31 årskyr. Agder/Rogaland, Jæren	381 900	87 400	-294 500
18	Melk og storfeslakt, 19 årskyr. Agder/Rogaland a.bygder	310 900	25 800	-285 100
19	Melk og storfeslakt, 21 årskyr. Vestlandet	326 000	27 800	-298 200
20	Melk og storfeslakt, 23 årskyr. Trøndelag	318 400	32 300	-286 100
21	Melk og storfeslakt, 20 årskyr. Nord-Norge	339 100	24 600	-314 500
22	Korn, <400 dekar korn (231 dekar korn). Østlandet	74 900	-356 100	-431 000
23	Korn, >400 dekar korn (670 dekar korn). Østlandet	312 600	-328 000	-640 600
24	Korn og korn/svin, 311 daa korn + 22 avlssvin. Trøndelag	336 300	-114 600	-450 900
25	Sau, 125 vinterfôra sauer. Vestlandet	185 200	4 800	-180 400
26	Sau, 166 vinterfôra sauer. Nord-Norge	321 500	66 100	-255 400
27	Sau, de 25 største sauebrukene, 230 v.f. sauer. Landet	321 300	106 000	-215 300
28	Samdrift melkeproduksjon, 42 årskyr. Landet	386 600	18 700	-367 900

* Inklusive inntektsverdi av jordbruksfradrag (inntektsverdi av jordbruksfradraget er med i alle kolonner)

4 Produktivitet

La oss gjøre noen produktivitetsberegninger på en Regjeringsperiode (4 år) med Fremskrittspartiet. Vi legger følgende forutsetninger til grunn:

Vår dato	Revisjon	Vår referanse
18.12.2012		12/00165-32

- Prisene reduseres gradvis med 1550 mill. kroner hvert år.
  - Vil bl.a føre til reduserte kraftfôrkostnader med ca 450 mill. kroner per år.
- Første året reduseres budsjettstøtten med 6.645 mill. kr. I alle de 4 årene gis det i tillegg et omstillingsbidrag på 1.500 mill. kroner, dvs totalt 6 mrd. kroner i omstillingsbidrag.
- Første året innføres en skattelette tilsvarende 366 mill. kroner, deretter uendret.
- Den generelle kostnadsveksten er på 2 %
- Produksjonsvolumet opprettholdes på samme nivå som i dag.

Spørsmål 1: *Hvor stor må årlig arbeidsproduktivitet være dersom bøndene i gjennomsnitt skal ha samme inntektsnivå i kroner per årsverk som før Fremskrittspartiet kom til makta?*

Svar: For å opprettholde inntekta (287.400 kroner etter totalkalkylens normaliserte regnskaper) etter 1 år med Frp, må arbeidsproduktiviteten forbedres med over 50 prosent, nærmere bestemt 54 %. Dvs at antall årsverk i jordbruket i løpet av 1 år må reduseres med over 25.000 årsverk, samtidig som en skal produsere like mye som tidligere. I år 2 holder det at arbeidsproduktiviteten forbedres med nye 28 prosent. Da vil produksjonen utføres av 16.000 årsverk, mot 47.400 årsverk i dag. I år 3 trengs det en produktivetsframgang på nye 39 %, og en da kommet under 10.000 årsverk. Siste år må arbeidsproduktiviteten forbedres med 64 %, og produksjonen vil skje på 3.500 årsverk.

Det må understrekes at i disse beregningene er det forutsatt at omstillingsbidraget som Frp foreslo ved årets budsjett videreføres alle de 4 årene. Dette er en usikker forutsetning. Det er selvsagt også usikkert om budsjettkuttet på 6,6 mrd. kroner vil være det eneste budsjettkuttet Frp vil foreta overfor jordbruket i Regjering. Legger en til grunn at omstillingsbidraget kun skal gjelde for 1. regjeringsår, og ikke de neste, vil arbeidsproduktivitetsforbedringene måtte bli enda større for at gjenværende bønder skal kunne opprettholde inntekta. I år 4 vil imidlertid det samlede vederlaget til arbeid og egenkapital for jordbruket bli negativt. Om bøndene skulle klarer å produsere like mye som i dag uten legge ned en eneste time i arbeid, vil en likevel ikke få en positiv inntekt.

Til sammenligning har gjennomsnittlig arbeidsproduktivitet vært 4 prosent per år siden 2005, Landbruket er den næringa i Norge som kan vise til størst arbeidsproduktivitetsframgang i denne perioden viser en rapport fra NILF. En forbedret arbeidsproduktivitet med slike tall våre regnestykker viser, vil bare være mulig i teorien. I praksis vil produksjonen legges ned. I disse regnestykkene har en ikke tatt hensyn til at bonden skulle fått en inntektsvekst som andre i samfunnet, men stå på stedet hvil. Hadde en inkludert en inntektsvekst som andre i samfunnet, ville produktivetsframgangen måtte blitt enda større.

5 Fjerne Jordbruksforhandlingene

Frp ønsker å fjerne jordbruksforhandlingene. Dette vil føre til lavere inntektsrammer for bønder.

Vår dato   Revisjon
18.12.2012

Vår referanse
12/00165-32

---

6 Oppsummert effekter av Fremskrittspartiet sin landbrukspolitikk

Hovedeffektene av Fremskrittspartiet landbrukspolitikk vil være at det ikke vil være lønnsomhet for bønder i Norge, verken de som er store eller små, de som driver under de beste naturgitte forholdene eller mer marginale områder. Mange vil å et negativt vederlag til arbeid og egenkapital, eller sagt med andre ord: Du må betale for å få lov til å være bonde. En kan vanskelig se at noen tør satse under slike rammevilkår, ei heller at banker og kredittinstitusjoner vil tørre å låne penger til de som måtte vurdere å investere. Noen bønder vil klore seg fast å holde ut i påvente av bedre tider, men avskallingen fra landbruksnæringa vil være enorm. Politikken vil selvsagt få store negative følger for bosetting, kulturlandskap og produksjonsvolum. Dette vil få konsekvenser for næringsmiddelindustrien i distriktene, både for den samvirkebasert og andre eierformer. Slakterier og meierier må legges ned, og arbeidsplasser vil forsvinne.